

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS JELENTÉSE
(Második akkreditációs értékelés)

ÁLTALÁNOS VÁLLALKOZÁSI FŐISKOLA

2007/9/XII. sz. MAB határozat

2007. október 26.

A JELENTÉS RÉSZEI:

I. AZ AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS ÉS INDOKLÁSA

Az **Általános Vállalkozási Főiskola** akkreditálható.

Mind a kifutó, mind az indítási engedéllyel rendelkező és már elindított szakok személyi és tárgyi feltételei mennyiségi és minőségi szempontból rendelkezésre állnak. 4 kifutó főiskolai, 3 új alapszak szak számára megfelelő az oktatási infrastruktúra. A 68 fő teljes munkaidős és 13 fő részmunkaidős oktatói között 28 CSc és 7 PhD fokozatos oktató van.)

II. MINŐSÉGÉRTÉKELÉS.

2.1. Minőségpolitika, stratégia és minőségügyi eljárások,

Az ÁVF 1996-ban, csoportmunkában dolgozta ki küldetésnyilatkozatát, amelynek ma a 3. változata van érvényben a Minőségbiztosítási Bizottság által kezdeményezett rendszeres felülvizsgálat eredményeként. A felülvizsgálat a tanszékek által évente elvégzett SWOT elemzésre épül, és a küldetést az új szakok indításakor ismételtelen aktualizálták.

Az ÁVF jelenleg érvényes jövőképe a mesterképzések indítását célozza meg.

A stratégia tervezés gyakorlata megfelel a Hoshin management elveinek. A stratégiai célok kiegyensúlyozására az Intézmény még nem vezette be a Balanced Score Card módszert, de megkezdődött az alkalmazás feltételeinek kialakítása.

2.2. Programok indítása, követése és rendszeres belső értékelése

Az ÁVF felső vezetése példamutató a képzési és fejlesztési programok indítása terén. A működésfejlesztési programok közül a TQM elvekre épülő módszerek közül kiemelhető az EFQM modell alkalmazása, a munkakörelemzés, a PQM, valamint a projektmanagement és a benchmarking módszerek alkalmazása. Jellemző, hogy a tanszéki és szakértekezleteken rendszeresen visszamérik az aktuálisan folyó programokat és a belső értékelések eredményei alapján fejlesztik a tevékenységeket.

2.3. A hallgatók értékelése

A tanulási folyamat eredményeinek mérése évközi írásbeli feladatokkal és beszámolókkal, valamint a félévvégi gyakorlati és vizsga-jegyekkel történik. Célszerű volna egy olyan egységes értékelési rendszert kialakítani, amely a félévközi teljesítményeket és a félévvégi osztályzatok mögött lévő kredit mennyiségét integráltan kifejezi.

2.4. Az oktatók minőségének biztosítása

Az oktatói munka minőségének fejlesztése érdekében kiterjedten és rendszeresen alkalmazzák a kérdőíves hallgató elégedettség-mérést. A felmérések eredményeit statisztikai módszerekkel dolgozzák fel, majd az oktatókkal személyesen, illetve tanszéki értekezleteken beszélnek meg.

Az intézmény minőségpolitikája részletesen kidolgozott, és összhangban van a bergeni elvekkel.

2.5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások

Az oktatástechnikai felszereltség és eszközellátás megfelelő. A könyvtár, a számítógépes laboratóriumok, az informatikai eszközök, a tananyagok, tematikák hálózati hozzáférése biztosított, a jegyzetellátás megoldott.

A hallgatói sportolási lehetőségek korlátozottak, de az intézményen belül is van kondicionáló terem és egyéni sportolási lehetőséget biztosító helység.

A szórakozási, önképzőköri lehetőségek az intézmény épületén belül – a hallgatók szerint – nem megoldott.

Ezt az intézmény vezetése külső bérlemények igénybevételével igyekszik pótolni.

2.6. Belső információs rendszer

A belső információs rendszer számos megoldás alkalmazásával működik, melyekre a helyszíni szemle során működő példákat láthattunk: ÁVF napok, honlap, faliújságok, megállító táblák, főiskolai újság stb. Kiemelendő az a nyitott légkör, amelyet a hallgatókkal folytatott beszélgetések során tapasztalhattunk a spontán, konstruktív megnyilatkozásokban.

2.7. Nyilvánosság

Az intézmény által kialakított, úgynevezett „bázis intézményi rendszer,, a munkaerőpiac egy részével folyamatos kapcsolattartást tesz lehetővé. Ez az intézmény számára a legjelentősebb külső információs csatorna.

Az intézmény a felvételi lehetőségekről a potenciális érintetteket jól szervezett akciókkal és kiadványokkal tájékoztatja.

Az alapítványi jelleg a közinformálás tekintetében részben szigorúbb, részben lazább követelményeket támaszt. Megítélésünk szerint a bergeni elvek az intézmény gyakorlatában, a nyilvánosság vonatkozásában teljesülnek.

III. MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZER ÉRTÉKELÉSE

A minőségirányítási rendszer működésének jellemzői.

- 3.1. Az ÁVF deklarálta a TQM elvek szerinti minőségfejlesztést.
- 3.2. Úgy a dolgozók, mint a hallgatók elégedettségének felmérése rendszeres, módszertana szakszerű. Az intézményi stratégia megfelelőségének megítélésére alkalmas kérdéseket nem tesznek fel, ebben a tekintetben a vizsgálódás statikus.
- 3.3. Az ÁVF jelentős figyelmet fordít a stratégiai kérdések kezelésére, de a stratégiai tervezést szabályozó dokumentumok még hiányosak. Nincsenek rögzített eljárások, de a módszertan ismert.
- 3.4. A minőségbiztosítási dokumentációk ugyan léteznek, de sem tartalmukban, sem formai kialakításukban nem felelnek meg a minőségügyi rendszer dokumentációkkal szemben támasztható követelményeknek.
- 3.5. A bázisintézményi és a szakmai gyakorlati tevékenységben hatékonyan alkalmazzák a minőségbiztosítási módszereket a kontaktszemélyek, konzulensek kiválasztásában, minősítésében.
- 3.6. A minőségbiztosítás szervezeti feltételeit a Tudományos és Minőségbiztosítási Bizottság hivatott biztosítani amellet, hogy a tanári kar tagjai között képzett, neves minőségügyi szakemberek is találhatóak. Ennek ellenére felvethető, hogy a TQM

filozófia kiterjesztése érdekében célszerű lenne átgondolni a meglévő szervezeti feltételek fejlesztését.

- 3.7. A Főiskola sikeresen működik közre egy HEFOP programban, amelynek segítségével kifejleszti saját folyamat-management rendszerét. A bemutatott folyamatindikátorok sok esetben statikusnak tűnnek, és az OM előírások követése miatt nem sikerült még kialakítani a stratégiával teljes összhangban lévő vezetői információs rendszer (VIR) indikátorait. Megfontolandó megfelelő teljesítmény és/vagy eredményindikátorok kidolgozása és alkalmazása az alábbi területeken:
- új munkatársak kiválasztása,
  - az elégedettségi (szubjektív) mutatókhoz illeszkedő objektív teljesítmény indikátorok,
  - a portfólió módszer hasznosságát jellemző indikátor stb.
- 3.8. Amennyiben az ÁVF elkötelezett az EFQM modell alkalmazása irányában, és a felső vezetés tervei között szerepel valamilyen fokozatú külső megmértetés, akkor felül kell vizsgálni az eredmények mérésének gyakorlatát, és ki kell alakítani az EFQM elvárásainak megfelelő cél-tény-benchmarking elemzést – különös tekintettel a jelenleg még hiányzó cél- és benchmarking adatokra. Ugyanígy javasolt az EFQM RADAR módszerének alkalmazása is.
- 3.9. Tudományos potenciál
Az önértékelési anyag (oktatói, kutatói adatlapok és az adattáblák) kettő kötet tartalmazza mindazon információkat, amelyek alapján megítélhető a tudományos követelmények teljesítése. A bemutatott táblák adatai, illetve a 2005-ös szakindítási engedélyek kiadásánál ugyancsak részletesen vizsgált személyi feltételek, mennyiségi és minőségi mutatók és küszöbszámok megfelelnek a MAB követelményeinek.
- 3.10. Az infrastruktúra
- előadók, oktatási, szemináriumi helységek száma, színvonala, technikai felszereltsége és általános állaga jó;
  - a könyvtár állománya és felszereltsége jó, a hallgatói létszámhoz viszonyítva az olvasóterem nagysága kifogásolható és helyhiány miatt nem is bővíthető;
  - a számítógépes laboratóriumok mérete, felszereltsége, száma elegendő; a légkondicionálás kiépítése most zajlik;
  - az oktatók és kutatók elhelyezése megfelelő.
- 3.11. Szolgáltatások
- A jegyzetellátás megoldott, a főiskola a hallgatók tananyagellátását szervezeten biztosítja.
  - Az ÁVF a hallgatók szakmai kezdeményezéseit és a tehetséges hallgatók fejlődését egyöntetűen támogatja.

IV. A TUDOMÁNYOS MUNKA ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉSE

Az ÁVF tanszékein folyó kutatómunka és publikációs tevékenység egy-egy vezető oktatóra épül. A kutatási megbízások részben belső, részben külső finanszírozási háttérűek. Pozitív tényként kell rögzíteni, hogy az intézmény a kutatás finanszírozására elkülönít belső erőforrásokat, megteremtve ezzel a kutatási kultúra kialakításának és fejlesztésének inkubációs háttérét.

Növekszik a külső megbízások száma és az elvégzett munka színvonala is.

A főiskola saját tudományos közleményt ad ki, amely elősegítik a külső és belső szakmai kommunikációt. A kiadvány célja az, hogy publikációs lehetőséget nyújtson a főiskola oktatóinak és legtehetségesebb hallgatóinak. A publikációk mintegy 75 százaléka a főiskola oktatóitól származik, 25 százalékot a főiskolán kívüli neves személyiségek igen jó színvonalú publikációi képviselnek. A belső publikációk esetében van előzetes minőségi szelekció: csak az jelenhet meg, ami az alapvető szakmai normákat teljesíti. A közölt tanulmányok jó stílusa és nyelvezete nem kis mértékben a szerkesztőnek, G. Márkus György főiskolai tanárnak és a lektoroknak köszönhető.

A főiskola kiemelten támogatja a tudományos diákköri tevékenységet, és jelentős erőfeszítéseket tesz a TDK aktív és sikeres működéséért. (A XXVII. OTDK-n a főiskola egy első és egy második helyezést ért el.) Az oktatók megítélésénél és minősítésénél fontos szempont a TDK munka vezetése, a felkészítői tevékenység.

A képzések gyakorlatiasságát támogató megoldások:

- portfólió rendszer (a hallgató szakmai feladatrendszere, amelyet tanári tutorálással és a bázis intézményben töltött szakmai gyakorlat során old meg),
- bázis intézményi rendszer működtetése, elsősorban az Alkalmazott Magatartástudományi Tanszék kezdeményezésére építve;
- elméleti-tudományos szempontból is magasra értékelhető teljesítménnyel rendelkező vezetők oktatók főállással rendelkeznek olyan intézményekben, amelyek leendő munkaadói lehetnek a hallgatóiknak;
- az oktatók jelentős része a gyakorlatból érkezik;
- a gazdasági életből, vagy a közigazgatásból érett korukban kilépők befogadása az oktatásba.

A főiskola oktatóinak átlagos életkora magas, 50 év/fő. A minősített oktatóknál ez az érték 55 év/fő, a nem minősített oktatók esetében 46 év/fő.

Tény, hogy a felsőoktatási munkaerő-piacon, gazdaság- és társadalomtudományi területen a fővárosban kellő számú minősített, illetve ismert szakmai felkészültséggel bíró személy található, amely szabad kapacitást a főiskola jó kapcsolatrendszerén keresztül mindig (de legalább is eddig) meg tudott és meg tud szerezni képzési színvonalának biztosításához. A főiskola a saját utánpótlás nevelése érdekében belső oktatóinak PhD cselekményét folyamatosan ösztönzi.

A végzett hallgatók igen nagy százaléka a főiskola után közgazdasági, gazdaságtudományi karokon folytatja tanulmányait.

A főiskola specifikuma azonban a közgazdasági, gazdaságtudományi képzésnek más irányú – és fontos – ismeretekkel való kombinálása, mint például a kommunikáció, informatika és multidiszciplináris társadalomtudományok, politológiai ismeretek. A főiskola publikációs és kutatási tevékenységének jelentősebb részét is inkább ez utóbbi, és nem a gazdaságtudományok területén fejt ki. A főiskola kimutatásai szerint az idegen nyelven megjelent könyveknek, könyvrészeknek 25%-a (12-ből 3), az idegen nyelvű cikkeknek 33%-a (101-ből 34), a nemzetközi tudományos társaságokban való tagságoknak 20%-a (20-ből 4), a nemzetközileg ismert tudományos műhelyekben való részvételeknek 11%-a (9-ből 1) tartozik a szélesen értelmezett gazdaságtudományokhoz (közgazdaságtudomány, gazdálkodás- és szervezéstudományok).

V. KÉPZÉSI ÁGANKÉNT AZ INTÉZMÉNY (KAR) ÚJ TÍPUSÚ ALAPSZAKJAIN FOLYÓ KÉPZÉS ÉRTÉKELÉSE

A kifutó alapképzések:

Vállalkozásszervező: főiskolai nappali, levelező;
 Üzleti kommunikáció: főiskolai nappali;
 Nemzetközi kapcsolatok: főiskolai nappali;
 Non-profit Gazdálkodási: főiskolai esti.

Szakirányú Továbbképzések (kínálat, indításukra még nem került sor)

Európai Unió
 Euró-menedzser
 Vállalkozás-menedzser

A szakirányú továbbképzések beindítására a főiskola eddig nem igazán helyezett hangsúlyt. Az új szakokhoz is jobban igazodó továbbképzési szakok indítására az Intézmény a 2009-es tanév kezdetétől készül.

A kifutó szakok tekintetében megállapítható, hogy azok a munkaerőpiac visszajelzései alapján életképesek. Az oktatók szakmai felkészültsége, a tantárgyprogramok, tananyagok, illetve az oktatási és szociális infrastruktúra megfelelő.

KT: Gazdaságtudományok

Üzleti képzési ág

Gazdálkodás és Menedzsment nappali, levelező BA alapszak

Szakirányok megnevezése:

Vállalkozásszervezés
 Kontrolling
 Logisztika
 Üzleti kommunikáció.

A MAB 2005/6/X/2/67.sz. határozatával 2005. július 11.-én engedélyezte a szakot.

A kérelemben bemutatott tanterv, tantárgyi program összességében eleget tesz az alapképzési szak kimeneti és képzési követelményeinek, és az intézményben alapvetően megvannak a szak indításához szükséges személyi és tárgyi feltételek. Ugyanakkor szükséges a tantárgyak egymásra épülésének újragondolása, a vállalat-gazdaságtan tárgy oktatásának előbbre helyezése, a szakirány tárgyak elaprózottságának korrigálása.

A MAB nem támogatja a Humán erőforrás és Piactervezés szakirányok indítását, mivel azok idegenek az adott alapszak profiljától (más alapszakokhoz tartoznak). Az intézménynek újra kell gondolnia a differenciált szakképzés megvalósításának módját.

A Matematika- és Számítástudományok Bizottsága külön is kritikát fogalmazott meg a szakindítási kérelemmel kapcsolatban: hiányzik a valószínűség számítás tematikája, nem megfelelőek a személyi feltételek.

Az LB a munkatervének megfelelően három meghatározó tanszék, illetve egy vállalat-gazdaságtan és egy operációkutatás előadást hallgatott meg.

A vállalkozásszervezés a főiskola alapítása óta szakként, most szakirányként oktatott képzési terület. Ennek megfelelően, mint elődszak a gazdálkodás és menedzsment engedélyezett négy szakirányának biztos alapjául szolgál. Az eddigi eredmények, piaci visszajelzések erős alapokat adnak az új, utód BA szak akkreditációjához.

A Közgazdaságtani és Jogi Tanszék szakmai állományát kielégítőnek tartjuk, kidolgozott tananyagait, oktatási és számonkérési módszerét, gondos, igényes műhelymunkaként értékeljük. A többségében belső kutatások korrekt szakmai jelentésekben dokumentáltak. A tanszék életkori összetétele jelzi, hogy a jelenleg PhD tanulmányokat folytató fiatalabb oktatók előrelépése a jövőben sikeresen szolgálhatja a szükséges fiatalítást.

A Vállalkozás-menedzsment Tanszék oktatási anyagainak kidolgozottsága kicsit egyenetlenebb, illetve Papp Ottó munkássága - pozitív értelemben, és főleg saját kutatási területével – domináns a tanszéken belül.

Az Alkalmazott Magatartástudományi Tanszék az ÁVF egyik, a gyakorlatorientáltság tekintetében is meghatározó, emblemikus tanszéke. A portfólió-módszer szakmai gesztorálása, illetve a bázis intézményi rendszer egyik fő kezdeményezője ez a tanszék. A végzett hallgatók is ennek a tanszéknek az oktatási teljesítményét emelték ki, szinte egyhangúlag. Dr. Szakács Ferenc, Karcics Éva és Bánfalvi Mária a nemzetközi gyakorlatban bevált oktatás-módszertani és vezetés-lélektani eredmények adaptációjával, illetve hazai környezetre épített, követő kutatásaikkal jelentősen hozzájárultak a tanszék elismertségéhez. A meghallgatott előadások tartalma és tematikai felépítése kielégítő volt. Salamonné Huszti Anna rendszerező, összefoglaló jellegű és demonstratív előadást tartott.

A szak tananyagai, oktatási segédletei értelemszerűen szinte teljes körűen a vállalkozásszervezés szakirányon van meg. Hasonló, de kicsit mérsékeltebb a helyzet az üzleti kommunikáció szakirányon. A másik két szakirány esetében lényegesen kedvezőtlenebb a helyzet.

Külön kitérünk az akkreditációs engedélyben megfogalmazott észrevételekre:

- A vállalat-gazdaságtan, vállalkozástan című tantárgyak esetén vitathatatlan tény, hogy a hallgató előbb tanul és készít üzleti tervet, minthogy az abban lévő belső tartalmak részletes ismereteit tanulná. A tanszék dolgozik a tematikán belüli sorrendek összehangolásán, de még nincs látható megoldás.
- A szakirányos tárgyak megalapozottságára vonatkozó bíráló megjegyzést az akkreditációs véleményben nem tudtuk értelmezni, mert nincs konkrét kifejtés, másrészt a bíráló felvetése erősen szubjektív jellegű.
- A valószínűség számítás tematikáját az intézmény elkészítette, a személyi feltételek e tárgy vonatkozásában rendezettek (minősített főállású oktató oktatja a tárgyat).
- A Humán erőforrás és Piacszervezés szakirányok indítását a MAB nem támogatja, mivel azok a szak profiljától idegenek (más alapszakokhoz tartozók). Az ÁVF mindezekről függetlenül arra készül, hogy ezeken a szakirányokon is elindítja a képzést

Indokai:

- a HRM képzés eddig is az egyik legsikeresebb területük volt,
- a MAB szakot, és nem szakirányt akkreditál,
- ezen „burkolt” szakirányok esetében a diplomában nem lesz a szakirány elvégzését igazoló betétlap, csak diploma supplement fogja feltüntetni.

Mindezek alapján a Gazdálkodás és Menedzsment BA alapszak és annak a MAB 2005/6/X/2/67.sz határozatában szereplő négy szakirány akkreditációját javasoljuk csak megerősíteni.

K.T. Közgazdasági

Közszolgálati nappali képzés

A MAB 2005/8/III/3/7. sz. határozatával támogatta a BA alapszak indítását.

A „közszolgálati” BA alapképzési szak oktatásának a Társadalomismereti Tanszék a felelőse.

A „Közszolgálati” BA alapképzési szakon két szakirányra kért indítás engedélyezését a főiskola. A „non-profit” szakirányon a főiskolán már 2001. óta folyik (esti) képzés, e téren a főiskolának már tradíciói és felkészült oktatógárdája van.

A másik indítani szándékozott szakirány az „önkormányzati” szakirány. 2005. júliusában a MAB e szakirány indítását nem támogatta, elsősorban az oktatói állomány ez irányú szakmai felkészültségének nem meggyőző volta miatt. 2005. októberében a MAB megváltoztatta a véleményét, hivatkozva arra, hogy a főiskola a korábban jelzett tantervi és személyi hiányosságok jelentős részét kiküszöbölte. A MAB jelezte ugyan, hogy a hiányosságok egy része még fennáll, de annak reményében, hogy azok vélhetően rövid idő alatt kiküszöbölhetők, az indítási kérelmet mégis támogatta.

A Társadalomismereti Tanszék főállású állománya e szakirányon kifejezetten gyenge. Megállapítható, hogy a főállású állomány erősítése a látogatás ideigig sem történt még meg. A Látogató Bizottságnak azonban jelezték:

- még csak a 2. félévi tárgyak oktatása folyt az esti tagozaton, s a szakirányok tárgyaira majd csak 2009 tavaszától kerül sor,
- a csak 2007 őszén indult nappali tagozatos képzésben (ahol nincs szakirány) pedig a differenciált szakismeretek oktatása csak 2009 őszétől indul.

Ennek megfelelően elkezdődött a tanszék főállású állományának erősítése, hiszen a direkt önkormányzati kérdésekkel majd foglalkozó munkatársak száma két fővel bővülni fog, aminek következtében a Társadalomismereti Tanszék főállású állománya, ill. az általuk a közszolgálati alapszak nappali és esti tagozatán oktatott tárgyak listája a következők szerint alakul:

- dr. Kelen András , CSc. tanszékvezető főiskolai tanár: Társadalomismeret és szociológia; Non-profit szervezetek Magyarországon; Non-profit menedzsment,
- dr. Kuti Éva, PhD, főiskolai tanár: Statisztikai alapismeretek; Statisztikai módszerek gyakorlati alkalmazása; Civil társadalom; Szektorközi kapcsolatok,
- dr. Hülvely István CSc. főiskolai tanár: Bevezetés a filozófiába; Gazdaság- és társadalompolitikák; Társadalomismeret és szociológia,
- dr. G. Márkus György CSc. főiskolai tanár: Migráció és bevándorlás,
- dr. Vajdovichné dr. Visy Erzsébet PhD. Főiskolai tanár: Terület,- település- és városfejlesztés; Infrastruktúrafejlesztés,
- dr. Bilecz Endre főiskolai docens: Önkormányzati rendszer és közigazgatás,
- dr. Márkus Tamás főiskolai docens: Ágazati politikák, Projektek, pályázatok, tenderek,
- Miklós Ágnes Kata főiskolai adjunktus (PhD doktorandusz): közszolgálati szakon nincs tantárgya,

- Zikkert Antal főiskolai adjunktus (PhD doktorandus): Helyi és területi érdekérvényesítés; Közszolgáltatási rendszerek

A Pénzügytani és Számviteli Tanszék szerepe a főiskolán messze túlmutat egy szak, vagy szakirány keretein, hiszen a közgazdasági, gazdálkodás és menedzsment szakok fontos alaptárgyi diszciplínáját oktató szervezetről van szó. A tanszék a bizottság véleménye szerint jól felkészült oktatói gárdával rendelkezik. A számvitel és kontrolling oktatásában a tanszék kifejezetten erős, a kontrolling tekintetében országos szinten is kiemelkedő. A pénzügyek vonatkozásában főleg a makrogazdasági, a költségvetési, nemzetközi és a banki pénzügyekben jól felkészült, nem utolsó sorban a tanszék dolgozóinak eddigi szakmai pályafutására alapozva. A modern vállalati pénzügyek tekintetében – mivel a főiskola nem utolsó sorban a vállalati, vállalkozási szféra számára képez szakembereket – bizonyos erősítés szükségesnek látszik. Ugyanez vonatkozik az önkormányzati pénzügyekre is. Mindezek alapján a Közszolgálati alapszak akkreditációját – a megfogalmazott észrevételek figyelembe vételével – javasoljuk megerősíteni.

KT: Társadalomtudományi

Politikatudományi képzési ág

Nemzetközi tanulmányok nappali, levelező

Szakirányok megnevezése:

Európai Integráció

Külkapcsolatok

A MAB átdolgozás után a MAB 2005/8/III/2/42. sz. határozatával a szakindítást engedélyezte.

A Bologna-folyamat a főiskola számára a nemzetközi kapcsolatok – nemzetközi tanulmányok szakváltás területén nagy kihívást jelentett. **Míg az „előd”-szak a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén volt, az utód szak politikatudományi, vagyis társadalomtudományi jellegű.** További, ellentmondásos hatású változás, hogy a nemzetközi kapcsolatok szak meglehetősen gyakorlatias volt, az utód-szak egyértelműen elméleti jellegű, amelyhez a főiskolának kell megtalálnia azt a gyakorlatias képzési irányt, amely szakmai kapacitásainak és a munkaerő-piaci igényeknek legjobban megfelel.

A szak tudományterületi elmozdulását a főiskola az alábbi intézkedésekkel követte.

A KKK által előírt ismeretkörök oktatási feltételeinek biztosítása érdekében jelentős mértékben átszervezték és bővítették a Nemzetközi Kapcsolatok Tanszékét, ahol a korábbi, nemzetközi gazdaságtani hangsúlyt felváltották egy, erőteljesen a nemzetközi – és főleg EU – viszonyokra orientált oktatói összetétellel. Ez szükséges volt a nemzetközi tanulmányok szakon indítandó „Európai integráció” szakirány elméleti jellegű tantárgyainak kidolgozásához is. Nagyobb szerepet kapott a szak tantárgyi kínálatában a Társadalomismereti Tanszék is, amely a társadalomtudományi és politikatudományi szakmai alapozó tárgyak oktatásában vesz részt.

A még első tanévében tartó új szak tanrendjét és tantárgyainak tematikáit az akkreditációhoz elkészítették, a MAB egy korrekciós kör után végül ezeket elfogadta, nem fogalmazott meg további teendőket. A tantárgyak részletes tematikáin azonban az intézményben jelenleg is intenzív munka folyik. A tematikák jelenlegi állapota még egyenetlenséget tükröz. Ezek egy része természetesnek tekinthető, mert a két év múlva sorra kerülő tantárgyak még alacsonyabb kidolgozottsági fokon vannak. A jelenleg is

futó, vagy éppen sorra kerülő tantárgyak esetében azonban kifogásolható, hogy a tematikák meglehetősen minimális információt adnak a követelményekről. Ha a tananyag valamennyi tematikában egységesen, foglalkozásokra bontva jelenne meg, és a foglalkozásokra bontott tananyag nem csak címszavakban, hanem a legfontosabb ismeretköröket feltüntetve jelenne meg, akkor megítélhető lenne az elsajátítandó ismeretek mennyisége és mélysége, a tantárgyak kreditértéke. Összességében megállapítható, hogy a tantárgyak és a tananyag, de az órák vélelmezhető szerkezete és az oktatás módszerei is megfelelnek a magyar felsőoktatásban szokásos gyakorlatnak.

A tantárgyak meghirdetése a jelen szakaszban egyértelműen a KKK előírásai alapján, tanszékvezetői kezdeményezésre történik. Nagyon kicsi a mozgástér a tanrendben ahhoz, hogy innovatív módon, a hazai és a nemzetközi gyakorlat igényeit követve, új irányokkal kísérletezve fejleszteni ki tantárgyakat.

A Nemzetközi Kapcsolatok Tanszéken érzékelhető, hogy a Bologna-rendszerben hirdetett az új szak elméleti jellegét tudatosítva, nagyobb hangsúlyt kívánnak fektetni a szak alapvető ismeretköreihez kapcsolódó szakmai és módszertani kutatásokra, és ebből a szempontból tudatosan áttekintették az oktatók publikációs tevékenységét is.

A tantárgyfejlesztés sajátos területe a szakdolgozati felkészítés, a szakszemináriumi rendszer. A megtekintett szakdolgozatok és az oktatókkal folytatott beszélgetések alapján megállapítható, hogy erőteljes a törekvés a szakdolgozati cselekmények színvonalának javítására, a hallgatók támogatásának erősítésére. Pozitív tapasztalat volt a módszertani tanszék hozzáállása, akik lelkesen segítenek a hallgatóknak a szakdolgozatukhoz szükséges kvantitatív módszerek és eszközök kiválasztásában, használatában. Kedvezőtlenebb tény, hogy a szakdolgozati konzultációs feladat szinte irreálisan nagy terhet ró az oktatókra. Tájékoztatásuk szerint egy főre 10-15 szakdolgozó konzultációja jut szemeszterenként, amely egyenletesen jó színvonalon aligha végezhető el.

A nemzetközi tanulmányok szakra való áttérés az oktatói állományra vonatkozóan is következményekkel járt. Mindenekelőtt az ismeretkörök átstrukturálódására került sor, és az nem csak szimbolikusan kifejeződik abban is, hogy dr. Csáki György CSc. habil. főiskolai tanár, a Magyar Posta elnöke helyett Horváth Zoltán PhD főiskolai docens, az Országgyűlés Európai Unió Hivatalának osztályvezetője lett a tanszékvezető. Míg előbbi a főiskolákon széles körben használt „Nemzetközi gazdaságtan alapjai” tankönyv szerzője, utóbbi a Magyarországon legszélesebb körben használt „Kézikönyv az Európai Unióról” kézikönyv szerzője. A szak oktatói részben úgy élik át a változást, hogy a korábbi, sikeres és erős gyakorlatias irányultságukat vissza kell építeni, és inkább az elméleti-tudományos orientációt kell erősíteni a képzésükben.

A nemzetközi kapcsolatok tanszéken kiemelik annak jelentőségét, hogy oktatóik általában egyetemeken is tanítanak – többségük egyetemi főállással is rendelkezik. Ezt minőségi garanciának is tekintik az oktatott ismeretekre vonatkozóan. Ugyanakkor több oktató is pozitív mozzanatként említette, hogy a főiskolán innovatívabbnak, rugalmasabbnak és pragmatikusabbnak érzik a közeget, mint az egyetemen, ezért szívesen vesznek részt alkotó módon is a főiskolai oktatásban.

Összességében megállapítható, hogy az oktatói kar domináns része az alapképzésre, és bizonyos szegmensben az alkalmazott, vagy gyakorlatiasabb karakterű elméleti-tudományos képzési irányokra is alkalmas.

A KKK szerint a nemzetközi tanulmányok szakon már nincs olyan szakmai gyakorlatos rendszer, mint az előd-szakon volt. A főiskolán látható a törekvés a korábbi gyakorlati

kapcsolatrendszer megőrzésére, és ennek érdekében a nemzetközi tanulmányok szakon hirdetnek külkapcsolatok szakirányt, amely kimeneti irányát tekintve teljesen azonos a korábbi, nemzetközi kapcsolatok szakéval. **A tantárgyakat az ÁVF korrigálta a MAB előírásai** és a munkaerőpiac bizonytalansága miatt.

Az európai szakirány elméletibb orientációja munkaerő-piaci szempontból szintén kockázatos, hiszen az általánosabb karakter elvileg konvertálhatóbb diplomát adhat, ugyanakkor a megszerzett kompetenciák munkaerő-piaci fókuszja nehezebben definiálható. A nemzetközi kapcsolatok tanszék érzékeli ezt a problémát, és lényegében a szokásos választ adják: az EU strukturális fejlesztési forrásaihoz kapcsolódó projektek menedzsmentjéhez (projekt-generálás, pályázatírás, monitoring stb.) szeretnének ismereteket adni. Ezen a területen azonban a kialakult munkaerő-piaci kapcsolatrendszerük messze elmarad a bázisintézményi körben lévő vállalati és közintézményi, valamint civil szervezeti kapcsolatoktól, és a képzési kínálat tartalma (gyakorlatok mennyisége) nem tükrözi igazán azt az erős gyakorlati orientációt, amelyet a releváns munkahelyek elvárnak.

A nemzetközi tanulmányok szak esetében is tervezik, hogy a hallgatók szakdolgozati cselekményeit igyekeznek a vélelmezett munkaadó szervezetek felé terelni. A főiskola ezt a modellt jól működteti, és ez egyaránt előnyös a hallgatók pályára állítása, és a gyakorlati igények folyamatos érzékelése szempontjából.

Összességében megállapítható, hogy a főiskola szakjai közül a nemzetközi tanulmányok szak munkaerő-piaci orientációja a legkockázatosabb. A főiskolának ezzel a szakkal kapcsolatban kell a közeli jövőben a legtöbb erőfeszítést tennie a képzési tartalmak és a releváns munkaadói igények összehangolására. Ezen a területen kell pontosabban megfogalmazni azt, hogy a képzési kimenet (megszerzett ismeretek és kompetenciák), milyen konkrét állások betöltésére teszi alkalmassá a végzetteket. Mindezek alapján a Nemzetközi Tanulmányok BA alapszak akkreditációját javasoljuk megerősíteni.

VI. AZ INTÉZMÉNY TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK

Javasolt teendők:

- A minőségirányítási rendszer fejlesztése, a folyamatba épített minőségbiztosítás szervezeti kultúrájának megerősítése és elmélyítése;
- Az oktatói korfa javítása fiatal, minősített oktatók nagyobb arányú kinevelésével;
- Vezető (tanszékvezetői) oktatói körben a fiatal, tapasztaltabb, gyakorlatias szakemberek arányának növelése;
- A hallgatói öntevékenységek, önképzőkörök és szakmai együttműködési lehetőségek erőteljesebb támogatása;
- Nagyobb publikációs és kutatási aktivitás a gazdaságtudományok területén;
- Nemzetközi kapcsolatok dinamikus szinten tartása;
- BA szakok folyamatos fejlesztése a szervezeti önértékelés és a gyakorlat jelzései alapján;
- Szakirányú továbbképzések beindítása;
- A nemzetközi tanulmányok szak munkaerő-piaci orientációjának pontosítása;